

A Márkushegyi Bányauzem az eocén fekvővizek beáramlásának kezelésére korszerű vízvédelmi gyakorlatot és tapasztalattal rendelkezik. Az eddigi vízbeáramlások hozamai minden esetben a gyorsan leürülő homoklencsék meglétét igazolták. A „kevert” vizek megjelenése kapcsán, különösen azokban a bányatérsegekben, ahol a tektonikai elmozdulások révén az eocén homoklencsékben és a kréta requiániás mészkő repedezett zónájában tárolt vizek utat találhatnak egymáshoz, a vízvédelmi intézkedések alapadatául szolgál a vízminőségi paraméterek értékeiből adódó genetikai, a tárolókőzet korára vonatkozó információ.

IRODALOM

- [1] A Márkushegyi Bányauzem Márkushegy I.-Kőhalom mezők vízveszélyességi vizsgálata, (Miskolci Egyetem, Bányászati és Geodéziai Tanszék Miskolc – 2004)
- [2] Vízminőségi kárelhárítás kézikönyve (Szerk.: Katona E.) Budapest (1984)
- [3] *Inczédy János*: A kémiai analízis alapvető módszerei. Veszprém (1972)
- [4] Vízminőségvizsgálati jegyzőkönyvek

BARICZÁNÉ SZABÓ SZILVIA a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán 1988-ban geológusmérnökként szerzett diplomát. Az egyetem befejezése után az Oroszlányi Szénbányák Márkushegyi Aknaüzemnél üzemi geológusként dolgozott. 1991-től a Minőségellenőrzési Osztályra került, majd 1996-tól a Bányászati Igazgatóságon ásványvagyongazdálkodási feladatokat látott el. 1990-92 között az ELTE TTK-án posztgraduális geomatematikai képzésben vett részt. 2001-ben a Veszprémi Egyetemen környezetvédelmi szakmérnöki diplomát szerzett. Jelenleg fő tevékenységi területe a külszíni kutatás, az ásványvagyongazdálkodás és a bányászattal kapcsolatos környezetvédelmi feladatok irányítása. Földtani- és környezetvédelmi szakértőként számos hazai bányászati feladat megoldásában működött közre. 1988-tól tagja az OMBKE-nek, 1999-től a Magyar Mérnöki Kamarának, tagja a megyei minősítő bizottságnak, ill. a Szilárdásvány Bányászati Társaság elnökségének.

NÉMETH LÁSZLÓ 1987-ben bányamérnök diplomát, 1992-ben környezetvédelmi szakmérnök diplomát, 1997-ben közgazdász diplomát szerzett. 1987-től a Tatabányai Bányák Vállalatnál, illetve jogutódainál dolgozott a Nagyegyházi, Zsigmond (Vértessomló), Mányi Bányauzemeknél beosztott mérnökként, majd műszaki csoportvezető és robbantásvezetőként, illetve művelettervezési csoportvezetőként. 2002-től a VÉRT Márkushegyi Bányauzem tervezési és fejlesztési főmérnöke. Jelenleg a Magyar Mérnök Kamara Szilárdásvány Bányászati Társaságának elnöke.

Könyv- és folyóiratszemle

Bányász emlékhelyek

2006. májusában jelent meg a Bányász Kultúráért Alapítvány kiadásában *dr. Horn János* szerkesztésében a „Bányász emlékhelyek” c. 88 oldalas könyv.

Magyarországon közel ezer ásványi nyersanyagkutatással, -termeléssel (döntően szénbányászattal kapcsolatos) emlékhely, emléktábla, múzeum, szobor, utcanév található. Önkényesen kiválasztott nyolc megye felmérését, bemutatását és egységes szerkezetbe foglalását tartalmazza e könyv, amely a későbbiekben – természetesen az észrevételek, javaslatok figyelembevételére – kiindulási alapja lehet egy *Magyarország bányász emlékhelyei* c. könyvnek.

A szerkesztő a bevezető gondolatokban rövid áttekintést ad a bányászati múltjáról a Kárpát-medencében és Magyarországon majd a Magyar Geológiai Szolgálat által minden évben kiadott Magyarország ásványi nyersanyagvagyonja c. könyvből közli hazánk legfrissebb ismert ásványvagyonyának összefoglaló adatait.

Ezt követően rövid áttekintés olvasható a könyvben szereplő nyolc megye bányászati múltjáról címere és térképvázlat feltüntetésével, majd az adott megye pár városának és községének címere, bányászati bemutatása és az emlékhelyek fényképei, valamint azok megnevezése szerepel. A könyv befejező részében három megye emlékhelyei szerepelnek, bár vélhetően a további kutatások eredményei alapján újabbakat is meg fogunk ismerni. Minden címer, térkép és emlékhely képe színes kivitelben látható, a könyv CD-lemezen is elkészült.

Szerkesztőség

Kőolaj- és földgáztermelés a XXI. században

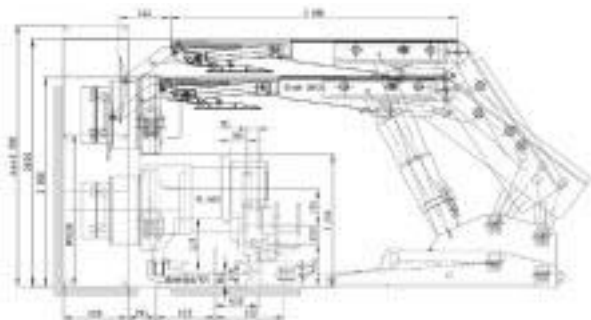
A BKL Kőolaj és Földgáz 2006. 3. számában *dr. Pápay József* okl. olajmérnök, az MTA rendes tagja a *Kőolaj- és földgáztermelés a XXI. században* címmel tanulmányt jelentetett meg (amely mint előadás elhangzott a „Bányászat: múlt és jövő” címmel az MTA-Központi Bányászati Múzeum rendezésében 2005. május 11-én tartott szakmai konferencián és 2006. január 31-én az MTA Földtudományi Osztály ülésén), amelyben a szerző az emberiség jelenlegi energiafelhasználásának 60%-át biztosító szénhidrogénkészletek meghatározhatóságát és a készletek hozzáférhetőségének dinamikáját tárgyalja.

A tanulmány foglalkozik a konvencionálisan kitermelhető kőolaj- és földgázkészletek mennyiségének meghatározhatóságával, valamint a nem konvencionális készletek (olajhomok, olajpala, kis áteresztőképességű kőzetek, elfekvő gázkészletek, gázhidrátok stb.) energiaellátásban várható szerepével.

A szerző előrejelzi – az egész világra vonatkozó – kőolaj- és földgáztermelés várható ütemét, majd bemutatja az igazolt szénhidrogénkészletek eloszlását, és ennek alapján magyarítja a különféle országok, szervezetek energiastратégiáját (USA, OPEC, Oroszország, Kína, EU és végül Magyarország).

A hazai energiastратégiát jellemző ad hoc jelleget fel kell váltania a mindenkori kormányok országérdekeit védő, átgondolt, hosszú távú energiapolitikája, amely energiapolitika esetleg nem mindenben egyezik a multinacionális vállalatok érdekeivel.

Dr. Csaba József

2. sz. ábra: A 2. sz. El-600 jövesztőgép Glinik pajzsral

valamint keresztvázas Glinik 260/724/BP1 típusú láncos vonszolóval került beszerelésre (2. sz. ábra és kép).

A 2. sz. gép gyakorlatilag csereszabatos a korábbi géppel, de a korábbi szárnyi láncos vonszoló bölcös rendszerű, míg az új gép klasszikus teknon üzemel.

A geológiai adottságaink folytán 2,2 m-es telepet is kell művelni, amit a homlokelfogó nélküli Glinik pajzs-nál \varnothing 1600 mm-es marófejjel lehet elérni. A rendelés-nél feltétel volt, hogy vastagabb széntelep esetén \varnothing 1800 mm-es fejek is felszerelhetők legyenek.

Az újabb jövesztőgéppel az első fejtés 2006. július 24-én indult a 612/F azonosságú számú 185 m homlok-szélességű fronton. A fejtés e sorok írásakor még üze-melt, így az ott tapasztaltokról a későbbiekben fogunk tájékoztatást közölni.

Összefoglalás

Az eddigi tapasztalatok alapján az ELEKTRA 600 típusú jövesztőgép teljes mértékben kielégítette azokat az igényeket, amelyek a bányauzemben felmerültek: a megfelelő fejtési magasságot, a tektonikus problémák kezelését, a változó keménységű kőzet jövesztését, s nem utolsósorban a megbízható üzemelést.

RÁCZ MÁTYÁS 1964-ben végzett a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán. Mindvégig az oroszányi szén-bányáknál dolgozott a vágathajtási és fejtési gépesítés és annak fejlesztése területén. 1966-1975-ig a XXIII-as bányauzem gépészeti vezetője, majd a vállalat központjában területi főmérnök, ill. gyártmányfejlesztési osztályvezető volt. 1989-től 1999-ig a Márkushegyi Bányauzem technikai főmérnökeként dolgozott, de nyugdíjazása után is tovább foglalkozik a bányagépesítés korszerűsítésével. Több szabadalom társtulajdonosa, melyek közül kiemelkedik a vágatkeresztvezetősi pajzs-család.

A Bányászati Közlöny tartalmából

A Bányászati Közlöny 2006/2. száma (június) közli:

- a 2005. évi CXXXVII. törvényt a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény módosításáról
- a 2005. évi CLIV. törvényt a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény, valamint egyéb munkaügyi tárgyú törvények módosításáról
- a 2005. évi CLV. törvényt a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény módosításáról
- a 2005. évi CLX. törvényt a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény módosításáról
- a 2005. évi CLXXII. törvény a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény módosításáról (*kivonatos közlés*)
- a 2006. évi VIII. törvényt a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéséről szóló 1999. évi LXXIV. törvény módosításáról (*kivonatos közlés*)
- a 2006. évi IX. törvényt a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény módosításáról (*kivonatos közlés*)
- a 23/2006. (II. 3.) Korm. rendeletet a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó egyes nyomástartó berendezések hatósági felügyeletéről
- a 49/2006. (III. 10.) Korm. rendeletet a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 111/2003. (VII. 29.) Korm. rendelet módosításáról (*kivonatos közlés*)
- a 22/2005. (XII. 21.) FMM rendeletet a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről szóló 14/2004. (IV. 19.) FMM rendelet módosításáról
- a 28/2005. (XII. 28.) FMM-EüM együttes rendeletet a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló 3/2002. (II. 8.) SZCSM-EüM együttes rendelet módosításáról

PT

robbantás.; Robbanóanyagok vizsgálati módszerei.; Általános biztonsági szabályzat. – foglalja össze a lőmester/robbantómester tudnivalóit.

Kóta József Európa számos országában megfordult, eredményes munkájának köszönhető, hogy a magyar robbantástechnika több éven keresztül a nemzetközi élvonalba került. A millszekundumos robbantás elterjesztése nemcsak a hazai, hanem több akkori szocialista országban a nevéhez fűződik.

A személyes kapcsolatok mellett az akkori lehetőségek bár egy irányban lehatárolták az intézet nemzetközi kapcsolatait, így is sok és a magyar bányászattal nagyobb bányászattal rendelkező ország intézetével tartott kapcsolatot. Igen széleskörű együttműködés bontakozott ki lengyel, osztrák, német, ukrán (*Makajevka*) és kínai (*Tansany*) intézetekkel.

A Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Rektori Tanácsa a korábban elnyert műszaki tudományok kandidátusa fokozat alapján 1960. október 7-én egyetemi doktor címet adományozott *Kóta József* okl. bányamérnöknek.

1966-ban, alkotómunkája teljében a központi elhatározású intézeti centralizálás és a vezetői presztízt vesztő szakmai vetélytársak „jövöltábor” nyugállományba vonult. Alkotótevékenységét azonban nem fejezte be nyugdíjba vonulásával. A Tatabányai Szénbányák készséggel biztosított helyet és megfelelő körülményeket munkájának folytatásához, ahol minden ellenszolgáltatás nélkül dolgozott. A felhagyott X-es akna udvarán maradt épületekből kívánságának megfelelően kialakított és felszerelt műhely állt rendelkezésére, ahova törzsgárdájának egy részét is magával vitte. A műhely-

ben irányítása mellett fejlesztették ki a rakodószőnyeg típusait, többek között a „bicskának” keresztelt típus ma is működő tökéletesített formáját.

Kísérleti műhelyébe szinte haláláig bejárt, azonban valahol a szíve mélyén gyógyíthatatlan sebeket ejtett a bányászattól, a bányától, a napi következetes, kemény munkától való kényszerű elszakadás. Ezek a sebek csak nagyobbodtak, ahogy fizikai mozgástere kezdődő betegsége miatt egyre jobban csökkent. Fájdalmas betegségénél csak a tétlenségre kárhóztatása okozta számára a még nagyobb fájdalmat.

Ebben a mozgáskorlátozott állapotban érte a halál 1979. február 23-án.

Hozzá tartozói, barátai, munkatársai és ismerősei 1979. március 2-án kísérték utolsó útjára a tatabányai újtelepi temetőben. Végső nyughelyénél – a város által adományozott dízsírnál – a református vallási szertartás mellett *dr. Kapolyi László* nehézipari miniszterhelyettes és *Kiss József* főosztályvezető vett végső búcsút *dr. Kóta Józseftől*.

Bejelentett és elfogadott kilenc szabadalma átöleli a bányászati tevékenység sokrétűségét és ezzel is bizonyítja széles körű ismereteit.

Kevés megjelent cikk maradt utána, de sok írásos feljegyzés és számos kísérleti emlék őrzi munkásságát.

A Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány Kuratóriuma, az OMBKE tatabányai helyi szervezete és a Szent Borbála-szobor Tatabányán Alapítvány Kuratóriuma javaslata alapján Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata *dr. Kóta József* okl. bányamérnökről 1997-ben utcát nevezett el.

STUBER GYÖRGY okl. bányamérnök 1967-ben szerezte bányaművelő mérnöki oklevelét. 1968. áprilisáig a Tatabányai Szénbányák XV/B aknaüzemében beosztott mérnök, 1974-ig a XV/C aknaüzemben mérnökség-vezető, 1975-ig a Nyugati II. bányauzemben művellettervezési csoportvezető, 1975-től a XV/A aknaüzemben, később a Csordakúti aknaüzemben aknafőmérnök, 1977-től a Nyugati Bányauzemben műszaki igazgató. 1983-tól a Nagygyéhi Bányauzemben bányauzemi főmérnök, 1985-től ugyanitt műszaki igazgató. 1990-től a Tatabányai Szénbányáknál beruházási osztályvezető, 1991-től a Bányászati Igazgatóságon műszaki igazgató. 1994-től 1997-ig a Mátyás Bányában üzemigazgató, üzemfenntartási és bányagazdasági főmérnök.

Könyv- és folyóiratszemele

Földhasználat

A terület-felhasználáshoz kapcsolódó valamennyi szakterület, munkaterület (mezőgazdaság, bányászat, erdészet, vízügy, útépités, környezetvédelem, természetvédelem stb.) számára évtizedek óta hiánypótló tankönyvként, szakkönyvként jelent meg a *Földhasználat* c. enciklopédia a *Dialog Campus Tankönyvkiadó* gondozásában. A közel 500 oldalas művet elsősorban az agrár és földtudományi felsőoktatási intézmények, doktori iskolák hallgatói, oktatói (kutatók, tervezők) és a különböző terület-felhasználással foglalkozó bányászati, erdészeti, mezőgazdasági (földügyi), vízügyi hivatalok, intézmények, kutató, tervező intézetek munkatársai hasznosíthatják. A lektorok és a tárgykörben érdekeltek egyöntetű véleménye szerint a könyv a rendszerváltás és az EU-csatlakozás után különösen hiánypótló műnek számít. A földhasználat teljes vertikumát tárgyalja, beleértve a föld-

minőség javítását, védelmét pl. a kőportrágyák, ásványi (talajjavító) anyagok teljes körű rendszerét és hasznosítását.

Néhány főbb fejezete: az európai földhasználat, birtokszerkezet kialakulása; mezőgazdasági, erdészeti, természetvédelmi földhasználat, tájhasználat szerkezete, fejlődési irányai; birtokpolitika, birtokszerkezet, birtokrendezés, birtoktervezés; földminősítés; földértékelés; földminőség romlás; földminőség javítás (mindezek geomorfológiai, földtani, talajtani, talajtechnológiai vonatkozásai); mezőgazdasági parcellaazonosító rendszer; földvédelem; földnyilvántartás.

A bányászattal (a geológiai, környezetföldtani célú vizsgálatokkal, szolgáltatásokkal, létesítmények tervezésével, elhelyezkedésével) kapcsolatos területeken a könyv sok adatot, információt, ismeretet nyújt és tervezési segédletként szolgálhat.

Megrendelési cím: Dialog Campus Kiadó, 1088 Budapest, Rákóczi út 9. E-mail: dialog@t-online.hu

Dr. Dömsödi János

Könyv- és folyóiratszemele

Mosonyi Emil, a vízépítés professzora

A 2006. évi ünnepi könyvnapokra jelent meg *Árpási Zoltán*: „Mosonyi Emil, a vízépítés professzora” című 316 oldalas könyve a Kossuth Kiadó és Árpási Zoltán kiadásában.

Tizennégy beszélgetésen keresztül megismerjük a világhírű professzort, a Magyar Tudományos Akadémia és számtalan külföldi akadémia tagját, aki 2002-ben életművéért Cannes-ban szakmája „Oscar-díját”, a Nemzetközi Vízügyi Nagydíjat vehette át *Perez de Cuellar* volt ENSZ főtitkártól. 2006. március 15-én Széchenyi-díjjal tüntették ki (a kitüntetéssel járó pénzjutalmat a budapesti Széher úti Szent Ferenc Kórház javára ajánlotta fel).

A könyvből megismerhetjük *Mosonyi Emil* nemzetközi elismeréseit, díszdoktori címeit, tisztségeit külföldi, nemzetközi és hazai szervezetekben, egyetemi és mérnök-továbbképző tanári tevékenységeit, szakirodalmi tevékenységét és azokat az országokat (26 ország), ahol szakértői tevékenységet folytatott. A könyv záró lapján magáról így vall: „...végezetül bemutatkozom az Olvasónak: hivatásom építőmérnök és beállítottságomnál fogva humanista és környezetvédő vagyok.”

A könyvről (ára: 1980 Ft) részletesebb információ a www.kossuth.hu címen olvasható.

Dr. Horn János

Pécs gazdasági fejlődése 1867-2000

A baranyai gazdaság áttekintő, részletekben gazdag történetét dolgozta fel *dr. Kaposi Zoltán*, a PTE egyetemi tanára. A 326 oldalas kötet a megye gazdaságának változásait mutatja be, amelyekben a szénbányászat indukálta közvetett gazdasági fejlődésnek nagy része volt. A műben kronológiai rendben jelennek meg az események /1. Pécs gazdasági helyzete a 19. század közepén, 2. Gazdasági változások a dualizmus időszakában, 3. Pécs gazdasága a két világháború közötti időszak-

ban, 4. Pécs város gazdasági változásai (1945-1990), 5. Pécs város gazdasága a rendszerváltozás után (1990-2000)/, amelyet gyakran részletekbe menően taglal (mint. pl. a borral, az építőiparral vagy a közlekedéssel kapcsolatban).

Kaposi Zoltán a bányászat jelentőségét a megye és város gazdasági folyamatainak egyikeként érzékelteti. Ugyanakkor gazdagon mutatja be, hogy a sokrétű gazdasági, kulturális tevékenység – a gazdasági válságok, szervezeti és társadalmi rend változása ellenére – milyen eleven és megtartva fejlesztő állapotot tartósít a város és megye számára. A mű kitér a nyolcvanas évek változtatásaira is. Az olvasó itt emlékezhet a szénbányák keretében történt innovációs igyekezetre, az önelszámoló és vállalkozó egységek létrejöttére, az egyéni vállalkozásokat előkészítő elméleti és gyakorlati munkára, amelyek nagyban könnyítették a munkaerő-csökkentést, nagyobb konfliktusok nélkül oldották meg a folyamatos leépüléseket. Az 1989 utáni folyamatokban a sokféle átalakítási és változási részlet, szervezeti forma átmeneti eredményeit és gazdasági következményeit elemzi a szerző, és a magángazdaság és privatizáció megjelenését, a privatizáció folyamatát és következményeit egyes vállalatokra értelmezve is bemutatja. A mű kiadója a 125 éves *Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara* – szerzőnk több helyt is érdemben méltatja a kamara korábbi és jelenlegi működését.

A gazdag (fejezetenként közzölt) irodalom célorientáltan válogatott, további kutatások kiindulópontja is lehet. Ily módon a munka szemléletformáló, a pécsi fejlődés sokrétűségét érzékeltetve, eredményeit és változásait bemutatva újabb hozzájárulás Pécs újkori története eseményeinek mind teljesebb megőrkítésére.

A gazdag képanyag és szemléletes adatsorok, táblázatok a mindennapok és a számok mögötti életet mutatják be. Az igényes kiadás a Partners Pécs és a Temporg Nyomda Kft. munkája. A kiadás a Biokom Kft., a Mecsek Fűszért Zrt., a Mecsek-Öko Zrt., a Pécsi Vízmű Zrt. és a PVV Zrt. támogatásával jött létre.

Dr. Krisztián Béla

A Központi Bányászati Múzeum Közleménye Tájékoztató

A Központi Bányászati Múzeum Alapítvány, mint kiemelten közhasznú szervezet a 2005. évi tevékenységét az alapító okiratban meghatározott célok érdekében és a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVII. törvény szellemében végezte.

A Kuratórium és a Felügyelő Bizottság által elfogadott közhasznúsági jelentés az Alapítvány székhelyén (Sopron, Templom u. 2.) munkaidőben megtekinthető.

Összes közhasznú tevékenység bevétele	80 009 E Ft
Vállalkozási tevékenység bevétele	831 E Ft
Összes bevétel	80 840 E Ft
Közhasznú tevékenység költségei	84 653 E Ft
Vállalkozási tevékenység költségei	548 E Ft
Összes költség	85 201 E Ft

Az Alapítvány vezető tisztségviselői juttatásban nem részesültek.

Dr. Kovácsné Bircher Erzsébet
múzeumigazgató

Köszönetnyilvánítás

A Központi Bányászati Múzeum Alapítvány (adószám: 19638634-2-08) köszöni a részére a 2005. évben felajánlott 1% személyi jövedelemadót – összege 176 688 Ft –, melyet közcélú tevékenység végzésére fordít.

Dr. Kovácsné Bircher Erzsébet
múzeumigazgató